

INSTYTUT MEDYCYNY PRACY IM. PROF. J. NOFERA

RAPORT ZBIORCZY

DOTYCZĄCY OPRACOWANIA WYTYCZNYCH DO BADAŃ PROFILAKTYCZNYCH DLA WYBRANYCH 50 CZYNNIKÓW SZKODLIWYCH LUB UCIAŹLIWYCH W ŚRODOWISKU PRACY, KTÓRE NIE ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE W AKTUALNIE OBOWIĄZUJĄCYCH PRZEPISACH LEGISLACYJNYCH W POLSCE

w celu zwiększania dostępności materiałów podnoszących wiedzę służby medycyny pracy w ramach realizacji zadania 2a Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021–2025:

Podejmowanie inicjatyw na rzecz profilaktyki chorób zawodowych i związanych z pracą, w tym ze służbą żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy oraz wzmocnienie zdrowia pracujących

Ministerstwo
Zdrowia

*Zadanie realizowane w ramach
Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021–2026
finansowane przez Ministra Zdrowia*

W latach 2021–2025 eksperci z Kliniki Chorób Zawodowych i Zdrowia Środowiskowego Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi opracowali wytyczne do badań profilaktycznych dla wybranych 50 czynników szkodliwych lub uciążliwych w środowisku pracy, które nie zostały uwzględnione w aktualnie obowiązujących przepisach legislacyjnych w Polsce, tj. w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 30 maja 1996 r. w sprawie przeprowadzania badań lekarskich pracowników, zakresu profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami oraz orzeczeń lekarskich wydawanych do celów przewidzianych w Kodeksie pracy ze zm.

Wskazano zakres i częstotliwość badań profilaktycznych osób zatrudnionych w narażeniu na:

- alkohol izoamylowy I-rz.
- antrachinon
- atrazynę
- azodikarbonamid (C,C'-azodi(formamid))
- butan-1-ol; izopropylowany fosforan(V) trifenylu
- 2-chlorobuta-1,3-dien (chloropren)
- 4-chloro-2-toliloaminę i jej chlorowodrek
- cykloheksen
- czerwień zasadową 9 (magenta 0, pararozanilina, parafuksyna)
- 1, 2-dichloropropan
- D-limonen
- 1,2-dibromo-3-chloropropan
- 2,6-di-tert-butylo-4-metylofenol,
- enfluran
- etanol
- eten
- fosforan trifenylu
- ftalan dibutyli
- ftalan diizobutyli
- furan
- glifosat
- izobutylokarbinol
- izopentanol
- kwas borowy
- kwas chlorowy(I)
- kwas cytinowy
- kwas heptadekafluorooktanosulfonowy (PFOS)
- kwas nitrylotrioctowy i jego sole
- kwas pentadekafluorooktanowy
- kwas tereftalowy
- lit i jego związki
- 2-metylobutanol-1
- 3-metylobutanol-1
- metylohydrazynę
- 2-naftyloaminę i jej sole
- N-heksan
- N-(hydroksymetylo)akrylamid
- N-nitrozodietanoloaminę
- N-pentanol
- octan kobaltu bezwodny
- octan kobaltu tetrahydrat
- oksym acetonu
- paklitaksel
- pentan-1-ol (alkohol n-amylowy I-rz., n-butylokarbinol)
- siarczan(VI) dimetylu
- siarczan wapnia
- spaliny emitowane z silnika Diesla
- tetratlenek osmu
- tetrahydrofuran (THF)
- tiuram
- 4-toliloaminę (p-toluidyna)
- 1,2,3-trichloropropan (TCP)
- trietyloaminę (TEA)
- tritlenek diboru
- 1-winylo-2-pirolidon

**WYTYCZNE DO BADAŃ PROFILAKTYCZNYCH DLA 10 CZYNNIKÓW NARAŻENIA ZAWIERAJĄCE
ZAKRES BADAŃ WSTĘPNYCH I OKRESOWYCH ORAZ CZĘSTOTLIWOŚĆ BADAŃ.**

Rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 30 maja 1996 r. w sprawie przeprowadzania badań lekarskich pracowników, zakresu profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami oraz orzeczeń lekarskich wydawanych do celów przewidzianych w Kodeksie pracy nie obejmuje zakresu i częstotliwości badań dla wszystkich mogących występować w środowisku pracy czynników chemicznych. W poniższej tabeli opisano zakres i częstotliwość badań lekarskich dla wybranych 10 czynników chemicznych występujących w środowisku pracy, które nie są ujęte w aktualnie obowiązujących przepisach prawa.

Lp.	Czynnik szkodliwy lub uciążliwy	Zakres badań profilaktycznych	Częstotliwość badań lekarskich
1.	Siarczan (VI) dimetylu	badanie lekarskie, spirometria, RTG klatki piersiowej; w zależności od wskazań: konsultacja okulistyczna, otolaryngologiczna, dermatologiczna	co 24–36 miesięcy; RTG klatki piersiowej w badaniu wstępnym, a następne w zależności od wskazań
2.	tetratlenek osmu	badanie lekarskie, spirometria w zależności od wskazań: RTG klatki piersiowej, konsultacja okulistyczna	co 24–36 miesięcy;
3.	tetrahydrofuran (THF)	badanie lekarskie, AST, ALT, GGTP	co 24–36 miesięcy
4.	tiuram	badanie lekarskie, morfologia krwi, ALT, AST, GGTP, spirometria w zależności od wskazań: konsultacja neurologiczna, dermatologiczna i testy naskórkowe	co 24–36 miesięcy
5.	trietyloamina (TEA)	badanie lekarskie, ocena ostrości wzroku, zdolności rozpoznawania barw, widzenia przestrzennego (z oceną aparatu ochronnego) w zależności od wskazań: konsultacja okulistyczna	co 12–24 miesiące

6.	Glifosat	badanie lekarskie	co 60 miesięcy
7.	Enfluran	badanie lekarskie ze zwróceniem uwagi na spojówki oczu, układ sercowo-naczyniowy, EKG	co 24–48 miesięcy
8.	Ftalan diizobutylo	badanie lekarskie, AST, ALT, GGTP	co 24–48 miesięcy
9.	2,6-di-tert-butylo-4-metylofenol	badanie lekarskie, AST, ALT, GGTP	co 24–48 miesięcy
10.	Fosforan trifenylu	badanie lekarskie	co 24–48 miesięcy

**WYTYCZNE DO BADAŃ PROFILAKTYCZNYCH DLA 10 CZYNNIKÓW NARAŻENIA ZAWIERAJĄCE
ZAKRES BADAŃ WSTĘPNYCH I OKRESOWYCH ORAZ CZĘSTOTLIWOŚĆ BADAŃ.**

Rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 30 maja 1996 r. w sprawie przeprowadzania badań lekarskich pracowników, zakresu profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami oraz orzeczeń lekarskich wydawanych do celów przewidzianych w Kodeksie pracy nie obejmuje zakresu i częstotliwości badań dla wszystkich mogących występować w środowisku pracy czynników chemicznych. W poniższej tabeli opisano zakres i częstotliwość badań lekarskich dla wybranych 10 czynników chemicznych występujących w środowisku pracy, które nie są ujęte w aktualnie obowiązujących przepisach prawa.

Lp.	Czynnik szkodliwy lub uciążliwy	Zakres badań profilaktycznych	Częstotliwość badań lekarskich
1.	Kwas nitrylotrioctowy i jego sole	ogólne badanie lekarskie ze szczególnym zwróceniem uwagi na nerki i spojówki; badanie ogólne moczu, stężenie kreatyniny w surowicy;	co 24–36 miesięcy
2.	Spaliny emitowane z silnika Diesla	ogólne badanie lekarskie ze szczególnymi zwróceniem uwagi na spojówki, układ oddechowy, serce; spirometria, EKG, morfologia krwi	co 24–36 miesięcy
3.	Furan	ogólne badanie lekarskie ze szczególnym zwróceniem uwagi na układ krwiotwórczy, układ oddechowy, skórę i wątrobę; morfologia krwi z rozmazem, AST, ALT, bilirubina w surowicy krwi, spirometria	co 24–36 miesięcy
4.	Ftalan dibutyłu	ogólne badanie lekarskie ze szczególnym zwróceniem uwagi na rozrodczość, drogi oddechowe, układ nerwowy, wątrobę i tarczycę; spirometria, AST, ALT, bilirubina	co 24–36 miesięcy
5.	4-Toliloamina (p-toluidyna)	ogólne badanie lekarskie ze szczególnym zwróceniem uwagi na skórę, spojówki i wątrobę; w zależności od wskazań: konsultacja dermatologiczna; stężenie methemoglobiny we krwi (tylko w badaniach okresowych), morfologia krwi, AST, ALT, bilirubina	co 24–36 miesięcy

6.	4-Chloro-2-toliloamina i jej chlorowodorek	ogólne badanie lekarskie ze szczególnym zwróceniem uwagi na skórę i pęcherz moczowy; w zależności od wskazań badanie dermatologiczne; badanie ogólne moczu, morfologia z rozmazem, AST, ALT, spirometria; w zależności od wskazań w badaniach okresowych: badanie poziomu methemoglobiny (MetHb)	co 12–24 miesiące
7.	Czerwień zasadowa 9 (Magenta 0, Pararozanilina, parafuksyna)	ogólne badanie lekarskie ze szczególnym zwróceniem uwagi na gruczoł tarczowy, wątrobę i skórę; AST, ALT, bilirubina	co 24–36 miesięcy
8.	2-naftyloamina i jej sole	ogólne badanie lekarskie ze szczególnym zwróceniem uwagi na skórę, układ oddechowy i pęcherz moczowy; w zależności od wskazań badanie dermatologiczne; badanie ogólne moczu, przy ekspozycji skórnej w zależności od wskazań: testy naskórkowe; badaniach okresowych - w zależności od wskazań: badanie zawartości methemoglobiny we krwi	co 24–36 miesięcy
9.	Pentan-1-ol (alkohol n-amyłowy I-rz., n-pentanol, n-butylokarbinol, 2-metylobutanol-1, izopentanol, izobutylokarbinol, alkohol izoamyłowy I-rz., 3-metylobutanol-1, izopentanol, izobutylokarbinol, alkohol izoamyłowy I-rz.)	ogólne badanie lekarskie ze szczególnym zwróceniem uwagi na układ oddechowy, spojówki i skórę; spirometria, AST, ALT	co 24–36 miesięcy
10.	Octan kobaltu bezwodny oraz octan kobaltu tetrahydrat	ogólne badanie lekarskie ze szczególnym zwróceniem uwagi na układ oddechowy, skórę i serce; w zależności od wskazań badanie dermatologiczne; spirometria, EKG; w badaniach okresowych - w zależności od wskazań: rtg płuc, próba rozkurczowa, ocena nadreaktywności oskrzeli, testy płatkowe z kobaltem	co 12–24 miesiące

**WYTYCZNE DO BADAŃ PROFILAKTYCZNYCH DLA 10 CZYNNIKÓW NARAŻENIA ZAWIERAJĄCE
ZAKRES BADAŃ WSTĘPNYCH I OKRESOWYCH ORAZ CZĘSTOTLIWOŚĆ BADAŃ.**

Rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 30 maja 1996 r. w sprawie przeprowadzania badań lekarskich pracowników, zakresu profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami oraz orzeczeń lekarskich wydawanych do celów przewidzianych w Kodeksie pracy nie obejmuje zakresu i częstotliwości badań dla wszystkich mogących występować w środowisku pracy czynników chemicznych. W poniższej tabeli opisano zakres i częstotliwość badań lekarskich dla wybranych 10 czynników chemicznych występujących w środowisku pracy, które nie są ujęte w aktualnie obowiązujących przepisach prawa.

Lp.	Czynnik szkodliwy lub uciążliwy	Zakres badań profilaktycznych	Częstotliwość badań lekarskich
1.	Azodikarbonamid (C,C'-azodi(formamid))	ogólne badanie lekarskie ze szczególnym zwróceniem uwagi na układ oddechowy; spirometria	co 24–48 miesięcy
2.	1-Winylo-2-pirolidon	ogólne badanie lekarskie ze szczególnym zwróceniem uwagi na układ oddechowy, wątrobę; AST, ALT, GGTP	co 24–48 miesięcy
3.	N-Nitrozodietylamina	ogólne badanie lekarskie ze szczególnym zwróceniem uwagi na układ oddechowy, wątrobę; AST, ALT, GGTP	co 24–48 miesięcy
4.	1,2,3-trichloropropan (TCP)	ogólne badanie lekarskie ze szczególnym zwróceniem uwagi na wątrobę, spojówki oczu, obwodowy układ nerwowy; GGTP, AST, ALT, bilirubina (rakotwórczy 1b)	co 24 miesiące
5.	Kwas chlorowy (I)	ogólne badanie lekarskie	co 48 miesięcy
6.	Butan-1-ol	ogólne badanie lekarskie ze szczególnym zwróceniem uwagi na układ oddechowy, spojówki oczu	co 24–48 miesięcy
7.	Izopropylowany fosforan(V) trifenylu	ogólne badanie lekarskie ze szczególnym zwróceniem uwagi na skórę o obwodowy układ nerwowy;	co 24 miesiące

		ocena aktywności cholinesterazy krwinkowej	
8.	Antrachinon	ogólne badanie lekarskie	co 48 miesięcy
9.	Tritlenek diboru	ogólne badanie lekarskie ze szczególnym zwróceniem uwagi na spojówki oczu, gardła, nosa;	co 24–48 miesięcy
10.	n-heksan	ogólne badanie lekarskie ze szczególnym zwróceniem uwagi na skórę i układ nerwowy	co 24–48 miesięcy

**WYTYCZNE DO BADAŃ PROFILAKTYCZNYCH DLA 10 CZYNNIKÓW NARAŻENIA ZAWIERAJĄCE
ZAKRES BADAŃ WSTĘPNYCH I OKRESOWYCH ORAZ CZĘSTOTLIWOŚĆ BADAŃ**

Rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 30 maja 1996 r. w sprawie przeprowadzania badań lekarskich pracowników, zakresu profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami oraz orzeczeń lekarskich wydawanych do celów przewidzianych w Kodeksie pracy nie obejmuje zakresu i częstotliwości badań dla wszystkich mogących występować w środowisku pracy czynników chemicznych. W poniższej tabeli opisano zakres i częstotliwość badań lekarskich dla wybranych 10 czynników chemicznych występujących w środowisku pracy, które nie są ujęte w aktualnie obowiązujących przepisach prawa.

Lp.	Czynnik szkodliwy lub uciążliwy	Zakres badań profilaktycznych	Częstotliwość badań lekarskich
1.	1,2-Dichloropropan	ogólne badanie lekarskie, ze zwróceniem uwagi na wątrobę, skórę, śluzówki dróg oddechowych; AST, ALT, GGTP, bilirubina całkowita we krwi, morfologia	co 2 lata
2.	Cykloheksen	ogólne badanie lekarskie;	co 4 lata
3.	2-Chlorobuta-1,3-dien (chloropren)	ogólne badanie lekarskie, ze zwróceniem uwagi na skórę, górne drogi oddechowe, ośrodkowy układ nerwowy; spirometria	co 2-4 lata
4.	Etanol	ogólne badanie lekarskie, ze zwróceniem uwagi na spojówki, wątrobę, górne drogi oddechowe; AST, ALT, GGTP	co 3-4 lata
5.	Kwas tereftalowy	ogólne badanie lekarskie, ze zwróceniem uwagi na układ oddechowy, skórę, spojówki oczu; spirometria	co 2-4 lata
6.	Lit i jego związki	ogólne badanie lekarskie ze zwróceniem uwagi na układ oddechowy, skórę, spojówki oczu; spirometria	co 2-4 lata
7.	Metylohydrazyna	ogólne badanie lekarskie, ze zwróceniem uwagi na układ oddechowy, spojówki oczu, skórę; morfologia, spirometria	co 2-4 lata
8.	Atrazyna	ogólne badanie lekarskie, ze zwróceniem uwagi na skórę i spojówki oczu;	co 4 lata

9.	Kwas pentadekafluorooktanowy	ogólne badanie lekarskie;	co 2-4 lata
10.	Kwas heptadekafluorooktanosulfonowy (PFOS)	ogólne badanie lekarskie; AST, ALT, GGTP	co 2-4 lata

**WYTYCZNE DO BADAŃ PROFILAKTYCZNYCH DLA 10 CZYNNIKÓW NARAŻENIA ZAWIERAJĄCE
ZAKRES BADAŃ WSTĘPNYCH I OKRESOWYCH ORAZ CZĘSTOTLIWOŚĆ BADAŃ.**

Rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 30 maja 1996 r. w sprawie przeprowadzania badań lekarskich pracowników, zakresu profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami oraz orzeczeń lekarskich wydawanych do celów przewidzianych w Kodeksie pracy nie obejmuje zakresu i częstotliwości badań dla wszystkich mogących występować w środowisku pracy czynników chemicznych. W poniższej tabeli opisano zakres i częstotliwość badań lekarskich dla wybranych 10 czynników chemicznych występujących w środowisku pracy, które nie są ujęte w aktualnie obowiązujących przepisach prawa.

Lp.	Czynnik szkodliwy lub uciążliwy	Zakres badań profilaktycznych	Częstotliwość badań lekarskich
1.	1,2-dibromo-3-chloropropan	ogólne badanie lekarskie; układ krytyczny: układ rozrodczy u mężczyzn	co 48 miesięcy
2.	D-limonen	ogólne badanie lekarskie ze szczególnym zwróceniem uwagi na skórę	co 48 miesięcy
3.	Eten	ogólne badanie lekarskie ze szczególnym zwróceniem uwagi na skórę i układ oddechowy; spirometria	co 24–48 miesięcy
4.	Kwas borowy	ogólne badanie lekarskie; układ krytyczny: układ rozrodczy	co 48 miesięcy
5.	Kwas cytrynowy	ogólne badanie lekarskie, ze szczególnym zwróceniem uwagi na układ oddechowy, spojówki oczu	co 48 miesięcy
6.	N-(hydroksymetylo)akrylamid	ogólne badanie lekarskie ze szczególnym zwróceniem uwagi na układ oddechowy, spojówki oczu, skórę	co 48 miesięcy
7.	N-Nitrozodietanoloamina	ogólne badanie lekarskie	co 48 miesięcy

8.	Oksym acetonu	ogólne badanie lekarskie, ze szczególnym zwróceniem uwagi na układ oddechowy, spojówki oczu, skórę; morfologia	co 24-48 miesięcy
9.	Paklitaksel	ogólne badanie lekarskie; morfologia, AST, ALT, GGTP, EKG	co 24-48 miesięcy
10.	Siarczan wapnia	ogólne badanie lekarskie	co 48 miesięcy